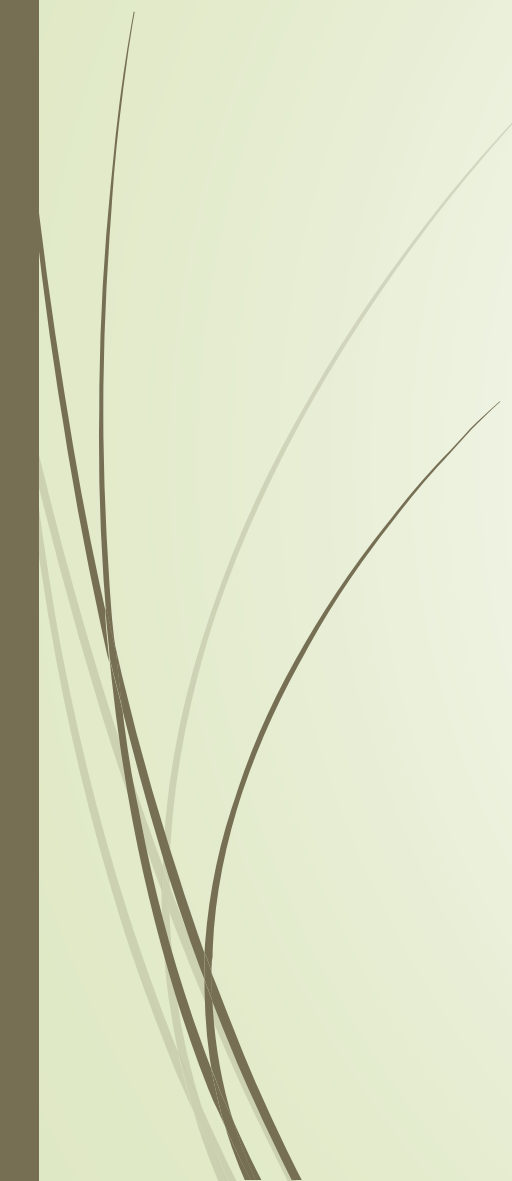

Стійкий розвиток
глобальної економіки та
глобальні проблеми
ЛЮДСТВА

ПЛАН:

1. Глобальні проблеми людства: сутність та критерії віднесення.
 2. Класифікація глобальних проблем людства.
 3. Перспективи та шляхи вирішення глобальних проблем людства.
 4. Теоретичні основи стійкого розвитку.
 5. Сучасні теорії стійкого розвитку еколого-економічних систем.
 6. Екологічна Конституція Землі.
 7. Світові фінансові кризи.
-

Глобальні проблеми – це особливий діапазон соціальних явищ і процесів у сучасному світі, які за масштабами і значущістю відрізняються загальнопланетарним характером, пов'язані з життєвими інтересами народів світу і можуть бути вирішені шляхом взаємодії усіх країн світу.

Етапи дослідження глобальних проблем людства:

Перший - необхідною та достатньою умовою віднесення проблем до категорії глобальних є становлення загрози для людини та всього людства.

Другий - на цьому етапі ще не було зрозуміло, наскільки саме людство «причетне» до факту виникнення глобальних проблем, і чи є вони об'єктивним та неминучим історичним етапом світового розвитку, поворотним його моментом або ж вони виникли тільки внаслідок помилок та нескоригованих стратегій розвитку провідних країн світу.

Третій - виникає специфічна школа досліджень – філософія глобальних проблем, що поєднує в собі надбання гносеології, аксіології та інших сфер філософської науки.

Критеріїв, за якими проблеми можна віднести до глобальних:

- по-перше, це просторові або географічні критерії, за якими глобальною може вважатися будь-яка проблема, що дозволяє картографування у всесвітньому масштабі;
- по-друге, це змістовні ознаки, застосування яких дозволяє відокремити філософські аспекти виникнення й розповсюдження глобальних проблем в єдиній системі земної цивілізації, зумовленої єдністю походження та існування людей;
 - по-третє, загальність глобальних проблем реалізується через синергетичну взаємодію перших двох ознак й створює таким чином новий критерій – змішану їх соціо-природну сутність. За цим критерієм в один комплекс поєднуються як суспільні, так і природні за походженням процеси. Цей критерій можна вважати головним індикатором глобальності, який дозволяє відокремити її проблеми від соціальних, політичних, економічних проблем, що мають гостроту, проте не досягли планетарного масштабу.

Багато вчених приймають таку наукову класифікації глобальних проблем:

- 1) універсальні проблеми політичного і соціально-економічного характеру;
- 2) проблеми переважно природно-економічного характеру;
- 3) проблеми переважно соціального характеру;
- 4) проблеми екологічного характеру;
- 5) проблеми інформаційного характеру;
- 6) проблеми технологічного характеру;
- 7) проблеми науково-інтелектуального характеру;
- 8) проблеми міжнародного тероризму;
- 9) проблеми змішаного характеру.

Класифікація глобальних проблем людства

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА

Економічна
сфера

Соціальна
сфера

Геополітична
сфера

Екологічна
сфера

Культурно-
духовна сфера

Природно-ресурсна:
вичерпання запасів низки видів сировини; подорожчання видобутку та використання сировини та палива.
Науково-технологічна:
Зміна ехнологічного укладу; прискорення науковотехнічного прогресу.

Демографічна:
старіння населення; міграція населення.
Дохідна:
поляризація доходів населення в середини країни; зростаюча нерівність між багатими та бідними; нестача продовольства

зміна моделі світоустрою; виникнення нових центрів сил та загострення їх протидії; міжнародний тероризм.

скорочення багатих лісових масивів;
зміна клімату та глобальне потепління;
скорочення площі родючих земель;
вичерпання ресурсів прісної води;
забруднення атмосфери;
утилізація та переробка відходів;
скорочення біологічного різноманіття видів

зміна моделі вітоустрою;
виникнення нових центрів сил та загострення їх протидії; міжнародний тероризм.

Сталий, стійкий розвиток

- Загалом, переважна більшість вчених у сталому розвитку вбачають складну систему, важливими характеристиками якої є: неадитивність; еквіфінальність; цілеспрямованість; емерджентність прагнення до створення та підтримання гомеостазу. Це безпосередньо, характеризує сталий розвиток як відкриту динамічну систему здатну до забезпечення сталості процесів. Сталість як критеріальний атрибут забезпечення сталого розвитку “виражається через здатність системи до самозбереження, обумовлює життєздатність та адаптацію системи до мінливих умов зовнішнього середовища”.
- Сталий розвиток – це більш ємне за своєю сутністю і змістом поняття. Професор Гудзинський Л.Д. вважає, що сталий розвиток повинен охоплювати природні, соціальні, економічні, духовні, інтелектуальні, суб'єктивно-об'єктивні складові. Сталий розвиток спирається на принцип рівноправних можливостей справедливого задоволення естетичних, духовних та економічних потреб людини, що реалізується шляхом гуманітаризації, екологізації, біологізації і соціалізації аграрного виробництва, збереження і передачі коду поколінь, гармонізації співіснування людини і природи.
- Основним суб'єктом забезпечення стійкого розвитку соціально-економічних систем повинна виступати людина з прогресивними цінностями і новою філософією мислення, спрямованими на забезпечення гармонізації інтересів сучасних та майбутніх поколінь через механізми збалансованості екологічних, соціальних, економічних, матеріально-духовних, інтелектуальних складових системи розвитку.
- Враховуючи вищесказане, «стійкий розвиток», слід розглядати як розвиток, що задовольняє матеріально-духовні потреби сьогодення і створює умови для стійкого економічного розвитку в перспективі з врахуванням майбутніх ціннісних орієнтацій через механізми гармонізації людини з природою та у суспільстві.

ЦІЛЬОВІ ОРІЄНТІРНІ СТРАТЕГІЇ СТАВОГО РОЗВИТКУ ОКРЕМИХ ГРУП КРАЇН СБІТУ

Країни, що розвиваються та країни експортери кофеїни:

- подальше трансформування економіки в ринковій умови господарювання;
- експортно-орієнтована концепція економіки (для країн експортерів кофеїни зменшити у структурі експорту частку природних ресурсів);
- імпорт знань та технологій з розвинутих країн;
- поліпшення умов міжнародної торгівлі, вкриття в СОТ;
- розширення доступу до світових фінансових ресурсів;
- запровадження у практику господарювання політичних досягнень НІІ;
- регулювання демографічних процесів;
- формування основи раціонального природокористування;
- широке та інституціоналізоване запровадження трансформісних верств.

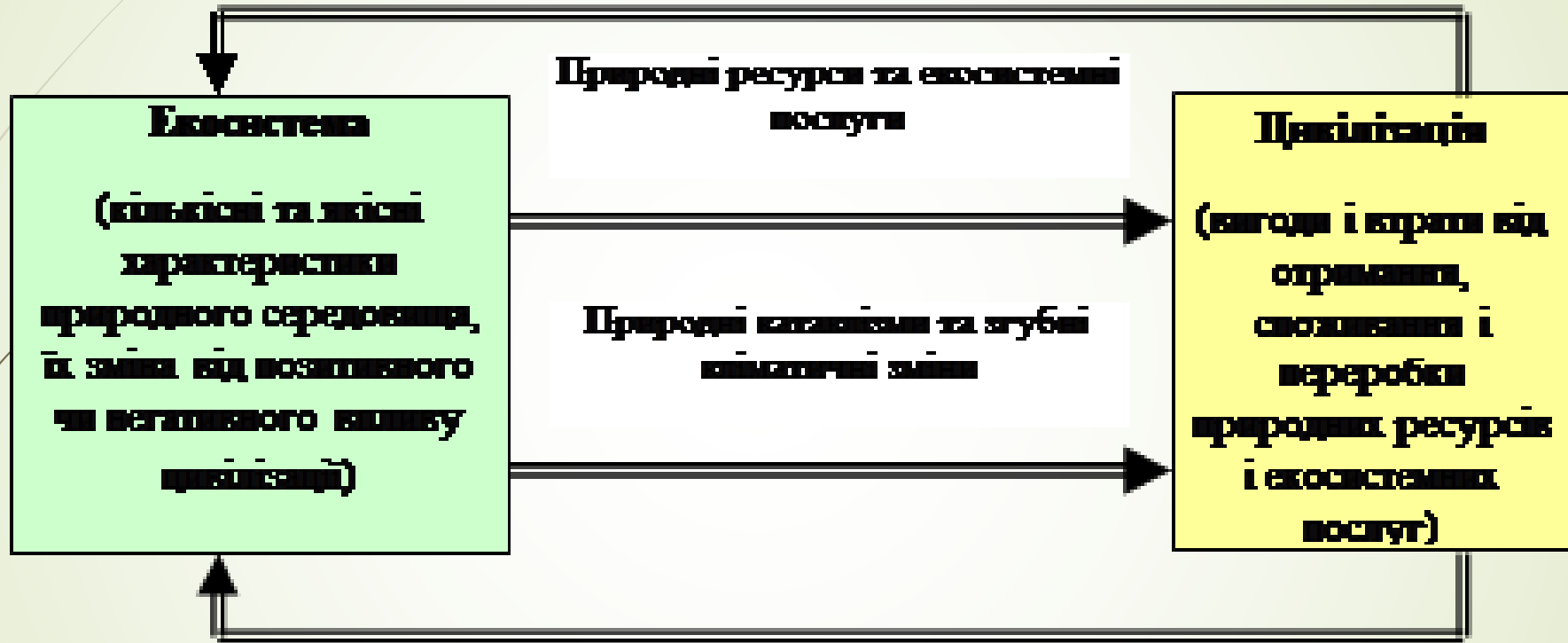
Країни з перехідною економікою та нові індустріальні країни:

- формування ідеології безперервного становлення до високотехнологічного середовища та раціонального використання природних ресурсів;
- забезпечення умов реалізації духовного, духовного, інтелектуального потенціалу населення;
- формування механізму правової захищеності громадян;
- розвиток освіти в напрямку екологічної свідомості;
- пропаганда здорового способу життя населення та створення умов для його реалізації;
- створення громадянських умов для життя в якісному екологічному середовищі з чистим повітрям, водою, землею тощо;
- формування механізму забезпечення соціальної гарантії;
- формування системи соціально-економічних методів управління природоохоронною діяльністю та раціонального використання і відтворення природних ресурсів.

Розвинуті країни:

- зміна політики господарств та інтеграційних процесів у світовому господарстві на основі взаємно вигідного співробітництва з іншими країнами;
- раціоналізація інфраструктури функціональних структур, створення координаційних центрів місцевого розвитку регіону;
- зміна підходу розвинутих країн світу як основних суб'єктів високотехнологічного середовища через подальше вдосконалення механізму природоохоронних умов;
- подальша спеціалізація у розробці різноманітних екологічних;
- інтеграція науки та освіти у світовий процес екологічної свідомості суспільства.

**Негативний вплив на екосистему
(забруднення, вичищення, виснаження)**

**Позитивний вплив на екосистему
(відновлення, очищення, регенерація)**

Етапи формування та еволюції концепції сталого розвитку

Етап	Період	Характеристика етапу
Усвідомлення взаємозв'язку економічного та соціального факторів розвитку	1945 – 1970 рр.	Створення ООН з метою підтримки і зміцнення міжнародного миру і безпеки, розвитку співробітництва між державами у вирішенні міжнародних проблем економічного, соціального, культурного і гуманітарного характеру. Концентрація уваги на проблемах соціально-економічного розвитку країн. Визнання взаємопов'язаності економічного та соціального розвитку.
Усвідомлення необхідності сталого розвитку у трьох його складових: економічній, соціальній та екологічній	1971 – 1991 рр.	Усвідомлення «кризи навколишнього середовища як сигналу наближення катастрофи». Підключення суспільства до вирішення екологічних проблем. Розгляд взаємозв'язку між економічним розвитком і погіршенням стану довкілля (Конференція ООН з проблем навколишнього середовища, м. Стокгольм, 1972). Введення терміну «сталий розвиток» Міжнародною комісією з навколишнього середовища і розвитку в доповіді «Наше спільне майбутнє» (1987 р.). Поява концепції сталого розвитку як альтернативи розвитку, заснованому на необмеженому економічному зростанні.
Розробка та виконання конкретного плану дій у сфері сталого розвитку	1992 – дотепер	Активізація зусиль міжнародного співтовариства у сфері сталого розвитку. Досягнення усіма урядами країн – членів ООН угоди щодо концепції сталого розвитку, прийняття Декларації з навколишнього середовища і розвитку, плану дій щодо сталого розвитку «Порядок денний на XXI століття» (Конференція ООН з навколишнього середовища та розвитку, м.Ріо-де-Жанейро, 1992 р.). Ухвалення Декларації тисячоліття ООН (2000 р.). Прийняття документу саміту ООН «Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 р.» (2015 р.), Паризької угоди згідно рамкової конвенції ООН про зміну клімату (2015 р.)

«Глобальні цілі» або 17 цілей сталого розвитку, що були ухвалені на Саміті ООН зі сталого розвитку

- ▶ Цілі сталого розвитку (ЦСР) – ключові цілі глобального розвитку, що були ухвалені всіма країнами-членами ООН у 2015 році на Саміті ООН зі сталого розвитку. Для досягнення до 2030 року визначено такі цілі: подолання бідності; розвиток сільського господарства; міцне здоров'я; якісна освіта; гендерна рівність; чиста вода; доступна та чиста енергія; гідна праця та економічне зростання; промисловість, інновації та інфраструктура; скорочення нерівності; сталий розвиток міст; відповідальне споживання та виробництво; пом'якшення наслідків зміни клімату; збереження морських ресурсів; захист екосистеми суші; мир, справедливість та сильні інститути; партнерство заради стійкого розвитку.
- ▶ Цілі сталого розвитку (ЦСР), які ще називають “Глобальними цілями” – це загальний заклик до дій, спрямованих на те, щоб покінчити з бідністю, захистити планету і забезпечити мир і процвітання для всі людей у світі.
- ▶ Вказані 17 Цілей є розвитком успіху Цілей розвитку тисячоліття; крім того, серед інших пріоритетів, вони також охоплюють нові сфери, такі як кліматичні зміни, економічна нерівність, інновації, стале споживання, мир і справедливість. Цілі є взаємопов'язаними – ключем до успіху в одній із них є вирішення питань, загалом пов'язаних із іншими.
- ▶ ЦСР працюють у дусі партнерства і прагматизму, і спрямовані на правильний вибір з метою стабільного підвищення якості життя для майбутніх поколінь. Вони містять чіткі орієнтири та цільові показники, які всі країни мають запровадити відповідно до власних пріоритетів і екологічних проблем світу загалом. ЦСР є інклюзивним порядком денним. Вони усувають основні причини бідності та об'єднують нас для запровадження позитивних змін для людей і планети. “Підтримка Порядку денного до 2030 року є одним із головних пріоритетів ПРООН”, - заявила Адміністратор ПРООН Хелен Кларк. “ЦСР надають нам загальний план і порядок денний для вирішення деяких нагальних проблем, що стоять перед нашим світом, таких як бідність, кліматичні зміни та конфлікти. ПРООН має досвід і знання, необхідні для досягнення прогресу і надання допомоги країнам на шляху до сталого розвитку”.